

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

2026-06-26

Instruktioner för ansökan om bidrag för ansvarsbedömningar och ansvarsutredningar med särskilda skäl kopplat till förorenade områden

Dessa instruktioner vänder sig till dig som söker bidraget och innehåller en beskrivning av ansökningsprocessen och vilka kriterier en bidragsansökan ska uppfylla. Instruktionerna beskriver även vilka skyldigheter de som beviljats bidrag har. Instruktionerna är giltiga från och med 26 juni 2026.

Bidraget kan användas för att ta fram en ansvarsutredning eller delar av en ansvarsutredning där förutsättningarna är särskilt komplicerade, eller underlag till en sådan ansvarsutredning som t.ex. källspårning. Detta kan även gälla för ansvarsbedömning. Hädanefter benämns ansvarsutredningar och ansvarsbedömningar som ansvarsutredningar i denna text.

Bidrag omfattar maximalt 1 miljon kronor per län och kan användas under 12 månader från beslutsdatum.

ANSÖKNINGSPERIOD

Naturvårdsverket tar emot ansökningar om bidrag för komplicerade ansvarsutredningar utifrån bidragsförordningen. Instruktionerna och ansökningsmallen kan komma att uppdateras mellan ansökningsperioderna.

Ansökan skickas per e-post till arende@naturvardsverket.se **senast den 1 oktober 2026**. Ange ärendenummer NV-26-043874 i e-postmeddelandets ämnesrad.

KRAV FÖR ATT ANSÖKA

Vem kan ansöka?

Enligt förordningen (2004:100) om statsbidrag för avhjälpande av föroreningsskador (hädan efter kallad bidragsförordningen) kan länsstyrelserna ansöka om bidrag för att ta fram ansvarsutredningar. Kommunala tillsynsmyndigheter kan skicka in en ansökan till länsstyrelsen som granskar ansökan. Om länsstyrelsen bedömer att ansökan uppfyller särskilda skäl och ställer sig bakom den, kan länsstyrelsen ansöka till Naturvårdsverket. I de fall länsstyrelsen får in flera ansökningar som länsstyrelsen ställer sig bakom gör länsstyrelsen en rangordning av inkomna ansökningarna vid ansökan till Naturvårdsverket.

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

2026-06-26

ANSÖKANS INNEHÅLL

Ansökan behöver innehålla:

- Administrativa uppgifter.
- En motivation till varför bidraget behövs (se mallen).
- Vem som är huvudman för ansökan (oftast kommunen).
- Vid ansökan om flera ansvarsutredningar behöver en rangordning framgå i rubriken till varje ansökanstabell.
- Totalt ansökt belopp samt ansökt belopp per objekt.
- En ifylld specificerad budget (i tabellen som finns i mallen).

Bidrag beviljas inte för arbete med ansvarsutredningen inkl. upphandlingen av extern part som påbörjats innan beslutet om bidrag har meddelats av Naturvårdsverket.

Ansökningarna ska uppfylla nedanstående krav.

Ska-krav för att ansökan ska kunna beviljas:

- Ansökan ska följa ansökningsmallen för att säkerställa att alla efterfrågade uppgifter inkluderas.
- Det har gjorts minst en ansvarskoll för objektet.
- I ansökan ska det beskrivas vilket arbete tillsynsmyndigheten utfört för att utreda ansvarsförhållandena och varför de inte kommer vidare.
- Ansökningarna ska avse objekt i riskklass 1 eller 2.
- Objektet ska ha en konstaterad föroreningsskada där 10 kap. miljöbalken är tillämpligt.
- I ansökan behöver det motiveras vad som komplicerar ansvarsutredningen och varför det anses finnas särskilda skäl i just denna situation.
- Ansökan ska beskriva vilka moment som avses genomföras under ansvarsutredningen, t.ex. källspårning eller extern juridisk expertis.

Fördjupad information om ska-kraven finns på Naturvårdsverkets webb:

<https://www.naturvardsverket.se/bidrag/sanering-av-foroarenade-omraden/bidrag-for-ansvarsbedomningar-och-ansvarsutredningar-med-sarskilda-skal/>

SYFTET MED BIDRAGET

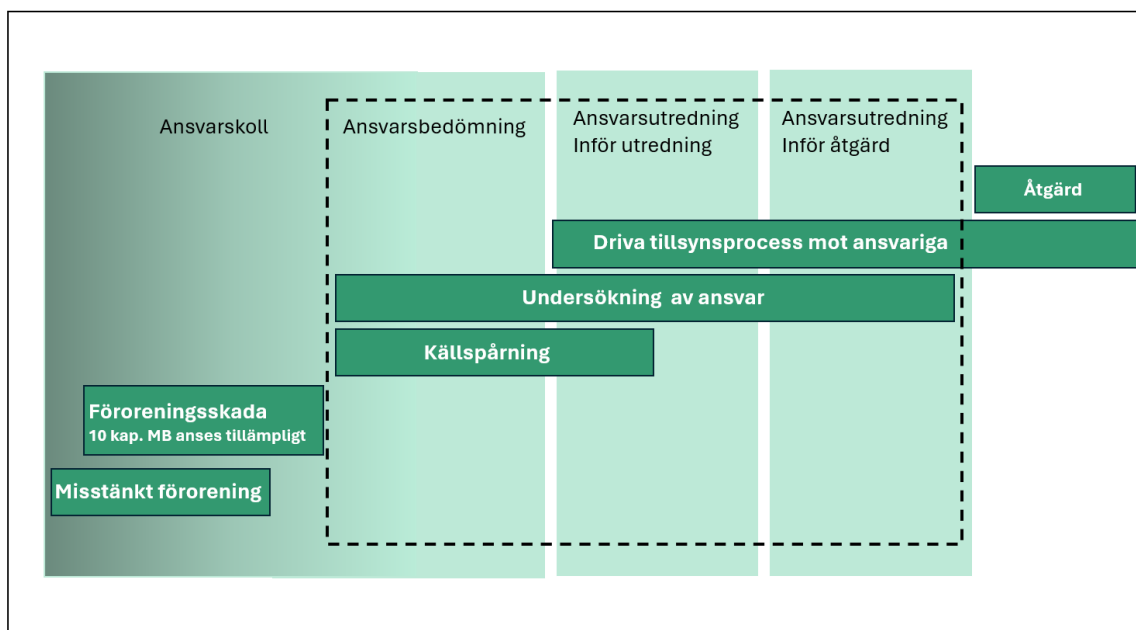
Syftet med bidraget är att underlätta arbetet med att utreda ansvaret i komplicerade fall som annars riskerar att bli liggande outredda. Detta för att bidra till att underlätta genomförandet av principen om att förorenaren betalar och stärka genomförandet av en riskbaserad prioritering av åtgärdsarbetet kopplat till förorenade områden.

Det kan till exempel vara:

- Objekt där det finns många potentiella utsläppskällor vilket komplicerar bedömningen av ansvaret, exempelvis förorenade sediment som påverkats av spridning från många potentiella punktkällor. Läs mer om källspårning i kapitel 9 i Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas vägledning om [Arbetsätt vid utredning av ansvar för förorenade sediment](#).
- Objekt där det finns många olika aktörer som varit verksamma och där det finns osäkerheter kring om och hur mycket de bidragit till föroreningsskadan, exempelvis i industriområden där många olika aktörer i många olika branscher varit verksamma.
- Kommuner som inte har tillräckliga resurser för att utföra en komplicerad ansvarsutredning för ett förorenat område vilket leder till att det förorenade området inte blir undersökt och åtgärdat.
- Vid en jävssituation kopplat till ansvaret och det behövs en objektiv part som bedömer ansvarsfrågan och kommunen inte har lyckats lösa situationen själva genom att t.ex. fråga en grannkommun om hjälp.
- Det kan också gälla situationer med komplex juridik, t.ex.:
 - objekt med komplicerade fastighetsförhållanden,
 - flertalet fastigheter där flertalet fastighetsförvärv skett,
 - särskild komplicerade bedömningar enligt 10 kap. 3 § miljöbalken,
 - herrelös fastighet,
 - komplicerade bolagsförhållanden,
 - komplicerade förhållanden kring verksamhetsutövare, till exempel olika miljöfarliga verksamheter och/eller flera olika verksamhetsutövare inom samma objekt,
 - särskilt komplicerade bedömningar av solidariskt ansvar, eller
 - ansvar på grund av exploatering,
 - konkursbo, till exempel fråga om fortsatt drift av verksamheten eller ansvar för förvaring,
 - dubbelt ansvar vid förvaring (enligt både 2, 9 kap. miljöbalken och 10 kap. miljöbalken),
 - särskilt komplicerade bedömningar av ansvarets omfattning enligt 10 kap. 4 § miljöbalken.

Bidrag för komplicerade ansvarsutredningar kan sökas under olika delar av avhjälpandeprocessen, t.ex. för ansvarsbedömning, ansvarsutredning eller delar av en ansvarsutredning (se figur 1) så vida 10 kap. miljöbalken är tillämpligt.

Se även den senaste utgåvan av Naturvårdsverkets Kvalitetsmanual. [Förorenade områden – statlig finansiering](#)

Figur 1 Naturvårdsverket kan, när särskilda skäl finns, ge bidrag till momenten i den streckade rutan i figuren (vilket kan inkludera en ansvarsbedömning, ansvarsutredning inför utredning, ansvarsutredning för åtgärd eller moment inom dessa) som krävs för att komma vidare i projekt.

EKONOMI

Kostnader som redovisas till Naturvårdsverket ska vara bidragsberättigade. För att en kostnad ska vara bidragsberättigad ska den:

- vara faktisk och reviderbar, vilket innebär att den ska kunna återfinnas i bidragsmottagarens bokföring,
- ha uppkommit under den tid som framgår av bidragsbeslutet,
- vara fastställd i enlighet med bidragsmottagarens vanliga redovisningsprinciper och god redovisningssed,
- vara skälig och ha uppkommit enbart för genomförande av arbetet.

Exempel på bidragsberättigade kostnader:

- kostnader kopplade till provtagning och analyser för källspårning,
- kostnader för hyra av utrustning, som används enbart i arbetet, till exempel provtagningsutrustning,
- kostnader för extern kompetens, exempelvis jurist och konsulter inklusive kostnader för upphandling av dessa.

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

2026-06-26

Exempel på kostnader som inte är bidragsberättigade:

- Tillsynskostnader för kommunens eller länsstyrelsens arbete med ansvarsutredningen.
- Direkta kostnader för tillsynsmyndighetens personal (bruttolön och lönebikostnad).
- Tillsynsavgifter enligt 28 § Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Utbetalning av bidrag

Beviljat bidrag kommer betalas ut årsvis, vid stora belopp görs utbetalningar flera gånger per år.

Oförbrukade bidrag

Utbetalda men oförbrukade bidrag ska återbetalas till Naturvårdsverket i nära anslutning till att de 12 månaderna löpt ut och en genomgång av ekonomin ska göras i samband med slutredovisningen av bidraget. Naturvårdsverket kan i särskilda fall fatta beslut om omfördelning när beloppet överstiger 50 000 kr efter en ansökan från länsstyrelsen. Om länsstyrelsen omfördelar belopp under 50 000 kr krävs inget beslut från Naturvårdsverket, men länsstyrelsen behöver informera Naturvårdsverket och redovisa detta i sin ekonomiska redovisning.

Uppföljning och redovisningskrav

- Den ekonomiska användningen för beviljade ansvarsutredningar ska redovisa i länsstyrelsernas ekonomiska årsredovisning till Naturvårdsverket den 31 januari efterföljande år de beviljats bidrag.
- Ansvarsutredningarna ska slutredovisas till Naturvårdsverket senast i samband med den ekonomiska årsredovisningen.
- Ansvarsutredningen, i enlighet med ansökan, ska ha genomförts inom 12 månader från beslutsdatum.

BESLUT OM BIDRAG

Naturvårdsverket förbehåller sig rätten att rangordna och göra urval baserat på tillgängliga medel m.m.

Beslut meddelas via e-post till länsstyrelsen som sedan kan betala vidare till kommunen.

GODKÄNNANDE AV SLUTFÖRT ARBETE

Vid slutförande av projektet ska länsstyrelserna lämna in en samlad ekonomisk redovisning där totala kostnader och kostnader uppdelat per år framgår. Länsstyrelserna ska även inkludera en kortfattad beskrivning av arbetet som har genomförts. Redovisningen ska skickas in till Naturvårdsverket senast vid den tidpunkt som anges i bidragsbeslutet. Utbetalda men oförbrukade bidrag ska återbetalas till Naturvårdsverket i samband med detta. Naturvårdsverket avslutar ärendet när den samlade ekonomiska redovisningen är godkänd.

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

2026-06-26

FÖRÄNDRINGAR I ARBETET

Om det under arbetet med ansvarsutredningens genomförande sker förändringar som inte är av ringa betydelse jämfört med ansökan, ska bidragsmottagaren informera Naturvårdsverket om förändringen omgående. Det ska även föreslås hur mål ska kunna uppfyllas trots förändringen och inom befintlig budget. Det kan även gälla förändringar som påverkar utbetalningsplanen.

ÅTERKRAV

Om bidragsmottagaren bryter mot villkoren i beslutet, eller lämnar oriktiga uppgifter kan Naturvårdsverket kräva tillbaka beviljade bidrag.

KONTAKT

Vänd dig till kundtjänst om du har frågor om bidraget så vidarebefordras din fråga till rätt person. Kontaktinformation till kundtjänst finns längst ner på webbsidan. Märk meddelandet med "Fråga om bidrag för komplicerade ansvarsutredningar för förorenade områden".